STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA PAOLA MENGOZZIHO
přednesené dne 16. září 2010[1]

I – Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nám zaslána Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) (Řecko) a týká se posouzení slučitelnosti s ohledem na právo Unie vnitrostátních právních předpisů, které rozdělují území produkce korintek na různé oblasti, zavádějí zákaz dopravování sušených vinných hroznů mezi některými z těchto oblastí a přinášejí taxativní seznam přístavů, přes které musejí být sušené vinné hrozny vyváženy.

II – Právní rámec

A – *Právo Unie*

1. Primární právo

2. Článek 29 ES uvádí, že „[m]nožstevní omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána“.

3. Článek 30 ES stanoví, že „[č]lánky 28 a 29 nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy“.

4. Článek 32 odst. 1 ES uvádí, že „[v]nitřní trh zahrnuje rovněž zemědělství, rybolov a obchod zemědělskými produkty. Zemědělskými produkty se rozumějí produkty rostlinné a živočišné výroby a rybolovu, jakož i výrobky po prvotním zpracování, které mají s těmito produkty přímou souvislost“.

5. Odstavec 2 téhož článku uvádí, že „[p]ravidla stanovená pro vytvoření nebo fungování

1 — Původní jazyk: francouzština.

vnitřního trhu se vztahují i na zemědělské produkty, nestanoví-li články 33 až 38 jinak“.

6. Podle čl. 32 odst. 3 ES jsou zemědělské produkty zahrnuty do seznamu v příloze I ES, který uvádí v kapitole 8 „Jedlé ovoce; slupky citrusových plodů a melounů“.

7. Článek 34 odst. 1 a 2 ES stanoví:

„1. K dosažení cílů vymezených v článku 33 je zřízena společná organizace zemědělských trhů.

Tato organizace má v závislosti na dotyčných produktech jednu z těchto forem:

a) společná pravidla hospodářské soutěže;

b) povinná koordinace různých vnitrostátních systémů organizace trhu;

c) evropská organizace trhu.

2. Společná organizace trhů podle odstavce 1 může zahrnovat veškerá opatření potřebná k dosažení cílů stanovených v článku 33, zejména regulaci cen, subvencování výroby i odbytu různých produktů, skladovací a překlenovací opatření a společné mechanismy pro stabilizaci dovozu nebo vývozu.

Společná organizace trhů se musí omezit na dosažení cílů uvedených v článku 33 a musí vylučovat jakoukoli diskriminaci mezi výrobci nebo spotřebiteli uvnitř Společenství.

Společná cenová politika musí být založena na společných kritériích a jednotných metodách výpočtu.“

2. Sekundární právo použitelné na produkci korintek v okamžiku sporu v původním řízení

8. Nařízení Rady (ES) č. 2201/96 ze dne 28. října 1996 o společné organizaci trhů s produkty zpracovanými z ovoce a zeleniny

(dále jen „nařízení č. 2201/96“) [2] stanoví ve svém článku 1, že společná organizace, kterou zavádí, zahrnuje mimo jiné sušené vinné hrozny (kód KN 0803 20).

3. Sekundární právo týkající se chráněných označení původu

9. Nařízení Komise (ES) č. 1549/98 ze dne 17. července 1998, kterým se doplňuje příloha nařízení (ES) č. 1107/96 o zápisu zeměpisných označení a označení původu podle postupu stanoveného v článku 17 nařízení Rady (EHS) č. 2081/92 [3], umožnilo zapsat označení „Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα (Korinthiaki Stafida Vostitsa)“ jako chráněné označení původu (dále jen „CHOP“).

10. Nařízení Komise (ES) č. 483/2008 [4] ze dne 30. května 2008 o zápisu určitých názvů do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení [Σταφίδα Ζακύνθου (Stafida Zakynthou) (CHOP), Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich (CHZO), Chodské pivo (CHZO)] provedlo zápis označení „Σταφίδα Ζακύνθου“ („Stafida Zakynthou“ - sušené vinné hrozny ze Zakynthu) jako CHOP v souladu s nařízením (ES) č. 510/2006 [5].

B – *Vnitrostátní právní předpisy*

11. Zákon 553/1977 o opatřeních na ochranu a podporu vývozu korintek a dalších souvisejících otázkách (FEK A’73) (dále jen„zákon č. 553/1977“) rozlišuje mezi různými oblastmi, v nichž se v Řecku pěstuje odrůda zvaná korintky, a stanoví podmínky dopravování a vývozu uvedených sušených vinných hroznů.

12. Konkrétně článek 1 uvádí:

„1. plochy, na nichž se pěstuje odrůda zvaná korintky se dělí takto:

a) oblast A, do níž patří okres Aigialeia a bývalé obce Erineo, Krathida a Felloi patřící do kraje Achaia, jakož i celý kraj Korint,

2 — Úř. věst. L 297, s. 29; Zvl. vyd. 03/20, s. 83.
3 — Úř. věst. L 202, s. 25; Zvl. vyd. 03/13, s. 4.
4 — Úř. věst. L 141, s. 11.
5 — Nařízení Rady ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. L 93, s. 12).

b) oblast B, do níž patří kraje Zakynthos a Kefalonie, ostrov Lefkada, kraj Ileia, kraj Achaia (s výjimkou okresu Aegialia a bývalých obcí Erineos, Krathida a Felloi) a kraj Messinia.

2. Je zakázáno dovážet do oblasti A korintky z oblasti B, skladovat a balit je zde, jakož i vyvážet je následně do zahraničí.

3. S výhradou ustanovení odstavců 3 a 4 článku 2 tohoto zákona je dovolen dovoz korintek z oblasti A do oblasti B, jakož i vývoz těchto sušených vinných hroznů ve směsi se sušenými vinnými hrozny z této oblasti.

4. Je zakázána i přeprava a balení korintek z okresu Aigialeia a bývalých obcí Erineo, Krathida a Felloi patřících do kraje Achaia do kraje Korint, a naopak."

13. Článek 2 pokračuje:

„1. Všechny druhy balení obsahující korintky z oblasti A, které jsou balené v téže oblasti a které jsou určeny na vývoz, jsou povinně označeny písmenem ‚A' a nápisem:

a) ‚ΒΟΣΤΙΤΣΑ' (‚VOSTIZZA'), jedná-li se o korintky vyrobené v okrese Aigialeia a bývalých obcích Erineo, Krathida a Felloi, balené v této oblasti a vyvážené z přístavu Aigio,

b) ‚ΚΟΡΦΟΣ' [‚KORFOS'] (‚GULF'), jedná-li se o korintky vyrobené v kraji Korint, tam balené a vyvážené z přístavů Kiato a Korint.

2. Je dovoleno přikládat k různým balením korintek z výše uvedených oblastí prospekty nebo propagační tiskoviny popisující jakost a obecněji význam nápisů ‚Vostizza' nebo ‚Gulf'.

3. Všechny druhy balení, která obsahují korintky vzniklé smíšením sušených vinných hroznů z oblastí A a B, balené v oblasti B, musejí být povinně označeny nápisem ‚PROVINCIAL'. Uvedeno může být i označení místa, kde došlo k balení.

4. Všechny druhy balení, která obsahují korintky vyrobené v oblasti B, balené v této oblasti a určené na vývoz, musejí být označeny

nápisem ‚PROVINCIAL' a následujícími nápisy, s vyloučením jakýchkoli jiných nápisů:

a) ‚Zante' pro korintky vyrobené a balené na Zakynthu, jakož i pro korintky obecně balené v oblasti B, pocházející z ostrova Zakynthos a vyvážené do zahraničí z kteréhokoli přístavu oblasti B,

b) ‚Cephallonia' pro korintky vyrobené a balené v Kefalonii nebo Lefkadě, jakož i pro korintky obecně balené v oblasti B, pocházející z kraje Kefalonie a ostrova Lefkada […] a vyvážené do zahraničí z kteréhokoli přístavu oblasti B,

c) ‚Amalias' pro korintky balené v regionu Amaliada, jakož i pro korintky balené obecně v oblasti B a pocházející z regionu Amaliada […], kraje Ileia […] a vyvážené do zahraničí z kteréhokoli přístavu oblasti B,

d) ‚PYRGOS' pro korintky balené v regionu Pyrgos a Katakolon patřících do kraje Ileia a vyvážené do zahraničí z přístavu Katakolon,

e) ‚PATRAS' pro korintky balené v regionu Patras a vyvážené do zahraničí přes přístav Patras,

f) ‚KALAMATA' pro korintky balené v regionu Kalamata a vyvážené do zahraničí přes přístav Kalamata.

[…]"

14. Článek 3 odst. 1 zákona č. 553/1977 stanovuje podmínky pro vývoz korintek takto:

„Vývoz korintek do zahraničí se uskutečňuje takto:

a) korintky označené nápisem ‚Vostizza' z přístavu Aigio,

b) korintky označené nápisem ‚Gulf' z přístavů Korint a Kiato,

c) korintky označené nápisy ‚Zakynthos' ‚Kefalonie' a ‚Amalias' ze všech vývozních přístavů oblasti B,

d) korintky označené nápisem ‚Pyrgos' z přístavu Katakolon,

e) korintky označené nápisem ‚Patras' z přístavu Patras,

f) korintky označené nápisem ‚Kalamata' z přístavu Kalamata.

[…]"

15. V odstavci 2 téhož článku se dále uvádí, že „[v] případě nemožného přístupu nebo naložení lodí v přístavech Aigio a nomu Korint je dovolena, pokud je zajištěna identita nákladu, doprava k přístavu Patras".

16. Článek 4 zní takto:

„1. Odstavce 1 a 2 článku 54 zákona č. 2490/1955 o kodifikaci ustanovení týkajících se ochrany korintek a obsahujícího ustanovení o autonomní organizaci sušených vinných hroznů, ve znění článku 5 zákona č. 3541/1956, se nahrazují takto:

‚1. Ke zlepšení jakosti balených a vyvážených sušených vinných hroznů mají provozovatelé továren na balení sušených vinných hroznů, osoby najímající služby zpracování sušených vinných hroznů nebo osoby tohoto procesu zúčastněné povinnost dodávat odpad ze zpracování sušených vinných hroznů do skladišť ASO. Tyto odpady představují velmi malé procento čistého množství vyvážených sušených vinných hroznů nebo sušených vinných hroznů dodávaných k vnitrostátní spotřebě. Toto procento je povinně dodáváno příslušné pobočce ASO, společně s jakýmkoli dalším množstvím odpadů pocházejících ze zpracování sušených vinných hroznů, podle výše uvedeného, které jsou vyváženy nebo dodávány s právem vyrovnat dodatečná množství poskytovaná pro vývoz nebo dodávání k vnitrostátní spotřebě v průběhu téhož vývozního roku.'"

17. Vyhláška ministra zemědělství č. 442597 ze dne 22. listopadu 1993 uznala na vnitrostátní úrovni označení „Vostizza" jako chráněné označení původu korintek vyráběných z vinných hroznů odrůdy „Černý Korint", které se pěstují v regionu okresu Aigialeia.

18. Vyhláška ministra zemědělství č. 39946 ze dne 4. listopadu 1999 stanoví podmínky, za kterých musejí být určitá množství vinných hroznů stažena z výroby z důvodů jakosti a zřizuje orgán pro sběr a správu množství, která musejí být stažena.

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky

19. Společnost K. Fragkopoulos kai SIA O.E., z níž se v průběhu původního řízení stala společnost Kakavetsos-Fragkopoulos AE Eperxergasias kai Emporias Stafidas (dále jen „Fragkopoulos"), je v době skutkových okolností původního řízení veřejnou obchodní společností řeckého práva, jejíž hlavní činností je výroba a zpracování korintek a jejich uvádění na trh. Fragkopoulos je usazena v regionu Kiato v Korintu.

20. Řecké právní předpisy rozdělují území produkce korintek na dvě oblasti, oblast A a oblast B. O korintkách vyráběných v oblasti B se má za to, že jsou nižší jakosti než korintky vyráběné v oblasti A. V důsledku toho mohou výrobci v oblasti B dopravovat do své oblasti korintky pocházející z oblasti A za účelem jejich smíchání s korintkami vyráběnými v jejich oblasti. Korintky vyráběné v oblasti B požívají volného pohybu uvnitř této oblasti a mohou být volně vyváženy do zahraničí, pokud jsou dodržena ustanovení zákona č. 553/1977 týkající se označení výrobků. V případě, že je balena směs sušených vinných hroznů z oblasti B a sušených vinných hroznů z oblasti A a uváděna na trh, musejí výrobci z oblasti B dodržovat vnitrostátní právní předpisy, které jim ukládají nalepení etikety s nápisem „Provincial", následovaným jménem regionu původu, čímž je zákazník informován o tom, že se jedná o směs korintek. Naproti tomu není dovoleno žádné dopravovaní korintek z oblasti B do oblasti A. Jinými slovy výrobci z oblasti A není dovoleno dopravovat do své oblasti korintky pocházející z oblasti B. Uvnitř této zóny B požívají pouze rozinky „Stafida Zakynthou" (sušené vinné hrozny ze Zakynthu) CHOP zapsaného na úrovni Unie od roku 2008.

21. Oblast A, o níž se má za to, že její produkce korintek je vyšší jakosti, se dále dělí do dvou podoblastí. První podoblast A vyrábí sušené vinné hrozny zvané „Vostizza", které jsou chráněny CHOP na vnitrostátní úrovni od roku 1993 a na úrovni Unie od roku 1998. Sušené vinné hrozny vyráběné ve druhé podoblasti, jsou nižší jakosti než sušené vinné hrozny vyráběné v první podoblasti A, ačkoli mají jakost vyšší než sušené vinné hrozny z oblasti B. Výrobcům usazeným v první podoblasti A není dovoleno dopravovat sušené vinné hrozny pocházející z druhé podoblasti A, a naopak.

22. Ke každé oblasti mimoto přísluší konkrétní přístavy, jmenovitě uvedené ve vnitrostátních právních předpisech, a vývoz sušených vinných hroznů do zahraničí může probíhat pouze přes tyto přístavy [6].

6 — Viz článek 3 zákona č. 553/1977.

23. Ve smyslu vnitrostátních právních předpisů má tak Fragkopoulos sídlo v oblasti A, přesněji v druhé podoblasti A, pro niž neexistuje žádné CHOP a ve které jsou produkovány vinné hrozny kategorie „Gulf". Fragkopoulos vyváží do zahraničí všechny sušené vinné hrozny, které uvádí na trh. Fragkopoulos na jednání upřesnila, že 90 % její produkce je vyváženo do členských států Unie, zbylých 10 % je vyváženo do třetích států.

24. V červnu 2001 Fragkopoulos z důvodu trvalého poklesu produkce sušených vinných hroznů ve svém regionu požádala regionální ředitelství zemědělství autonomní eparchie nomu Korint o povolení dopravovat a zpracovávat ve své továrně v regionu Kiato, tudíž v nomu Korint, korintky pocházející odkudkoli, to znamená ať již jsou vyrobeny v oblasti B, nebo v první podoblasti A. Fragkopoulos vysvětluje, že její výrobní kapacita dalece přesahuje zpracování a balení pouze vinného hroznu kategorie „Gulf", že uskutečnila významné investice ke zlepšení svých zařízení a že bez dostatečných polotovarů pro zachování své činnosti je následně odsouzena k úpadku.

25. Rozhodnutím č. 10037 ze dne 27. června 2001 byla žádost společnosti Fragkopoulos zamítnuta ředitelem zemědělství autonomní eparchie nomu Korint z důvodu, že zákon č. 553/1977 jasně stanoví, že pouze sušené vinné hrozny pocházející z druhé podoblasti A mohou být zpracovávány, skladovány, upravovány a baleny v nomu Korint a že není možné žádné dopravování pro vinné hrozny pocházející z oblasti B a pro vinné hrozny pocházející z první podoblasti A na území druhé podoblasti A.

26. Dne 17. září 2001 podala Fragkopoulos žalobu k Symvoulio tis Epikrateias a žádala jej o zrušení rozhodnutí č. 10037 ze dne 27. června 2001. Fragkopoulos se totiž domnívá, že zákon č. 553/1977 nepřijatelným způsobem omezuje její hospodářskou svobodu a její svobodu hospodářské soutěže. Mimoto je údajně nesporné, že tento zákon staví výrobce usazené v oblasti B do velmi výhodné situace ve srovnání se situací výrobců v oblasti A. Protože výrobci v oblasti B mohou do této oblasti dopravovat hrozny pocházející z oblasti A, má to údajně za následek snížení množství polotovarů, které jsou k dispozici v oblasti A, takže podniky v oblasti A nejsou vytížené. Jelikož podniky usazené v oblasti B mají více polotovarů, je jejich produkce údajně vyšší a jsou tak konkurenceschopnější. Fragkopoulos uvádí, že celková produkce sušených vinných hroznů v regionu Korint činí 9 000 tun, a je zpracovávána pěti podniky, zatímco v oblasti B čtyři činné podniky zpracovávají množství 20 000 tun. Fragkopoulos se domnívá, že za těchto podmínek je riziko

hospodářského zániku pro podniky usazené v oblasti A velké. Krom toho cíl sledovaný právními předpisy, totiž zákaz směšovat v oblasti A sušené vinné hrozny z oblasti B se sušenými vinnými hrozny z oblasti A z důvodu ochrany jakosti sušených vinných hroznů oblasti A obecně, a konkrétně sušených vinných hroznů „Vostizza" by údajně mohl být dosažen pomocí méně omezujících opatření. Fragkopoulos mimoto upřesňuje, že neusiluje o povolení směšovat ve své továrně různé odrůdy korintek ani zhoršovat jejich jakost; pouze chce, aby jí bylo umožněno dopravovat korintky pocházející z jiných regionů, zpracovávat je a vyvážet při pokračujícím dodržování povinností, pokud jde o označování, stanovených v článku 2 zákona č. 553/1977. V tomto ohledu společnosti Fragkopoulos záleží málo na tom, že by sušené vinné hrozny z podoblasti A musely ztratit své CHOP, kdyby měly být dopravovány do jejího regionu, jelikož Fragkopoulos pouze usiluje o zvýšení množství své produkce, aniž má v úmyslu uvádět výrobky mající CHOP na trh. Ze všech těchto důvodů má Fragkopoulos za to, že vnitrostátní právní předpisy jsou v rozporu s články 28 ES, 29 ES a 34 odst. 2 ES.

27. Jelikož měl Symvoulio tis Epikrateias zjevné pochybnosti o výkladu práva Unie, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru předkládacím rozhodnutím došlým dne 8. května 2009 na základě článku 234 ES tři následující předběžné otázky:

„1) Může podnik obchodující za stejných podmínek jako žalobkyně, tedy podnik na zpracování a balení sušených vinných hroznů, usazený v konkrétním regionu dané země, v němž zákon zakazuje dopravovat různé druhy sušených vinných hroznů z jiných regionů země pro účely zpracování a balení, a který tudíž nemůže vyvážet sušené vinné hrozny, které by zpracoval z plodů hroznů k sušení patřícím k výše uvedeným odrůdám, uplatnit před soudem, že příslušná legislativní opatření jsou v rozporu s článkem 29 ES?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku, jsou taková ustanovení vnitrostátního řeckého práva, která se uplatňují v tomto sporu a která zakazují dovoz vinných hroznů z různých regionů země a jejich skladování a zpracovávání pro účely následného vývozu v konkrétním regionu, v němž je povoleno pouze zpracování místních vinných hroznů, a vyhrazují možnost uznání chráněného označení původu jen u vinných hroznů, které byly zpracovány a zabaleny v daném regionu, kde byly vypěstovány, v rozporu s článkem 29 ES, který zakazuje množstevní

omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem?

3) V případě kladné odpovědi na druhou otázku, představuje ochrana kvality produktu, který je zeměpisně určen vnitrostátním zákonem členského státu a u něhož nebyla přiznána možnost použít zvláštní rozlišovací název, který by označoval jeho vysokou kvalitu a jedinečnost, jež jsou všeobecně uznávány a odvozují se od jeho původu z konkrétní zeměpisné oblasti, ve smyslu článku 30 ES legitimní důvod obecného zájmu, který umožňuje odchýlit se od článku 29 ES, jenž zakazuje množstevní omezení vývozu daného produktu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem?“

IV – Řízení před Soudním dvorem

28. Žalobkyně v původním řízení, řecká vláda, nizozemská vláda a Evropská komise předložily Soudnímu dvoru svá písemná vyjádření.

29. Na jednání konaném dne 8. července 2010 přednesly svá vyjádření žalobkyně v původním řízení, řecká vláda a Komise.

V – Právní analýza

A – *Úvodní poznámky*

30. Předkládající soud se v okamžiku formulace otázek soustředil na článek 29 ES. Před posouzením slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů s primárním právem Unie však musím ověřit, zda neexistují normy sekundárního práva, které by mohly být užitečné v rámci tohoto řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Krom toho žalobkyně rovněž uplatnila existenci opatření zakázaného podle článku 28 ES. Nejdříve tedy musím postupně zkoumat tyto dva body, aby byl předkládajícímu soudu poskytnut veškerý výklad práva Unie, který může být potřebný pro rozhodnutí věci, jež mu byla předložena, ať jej tento soud uvedl v položených otázkách, či nikoli [7].

31. Zaprvé uvádím, že korintky podléhají společné organizaci trhů s produkty

7 — Rozsudky ze dne 29. listopadu 1978, Redmond (83/78, Recueil, s. 2347, bod 26); ze dne 8. prosince 1987, Gauchard (20/87, Recueil, s. 4879, bod 5); ze dne 18. května 2000, Schiavon (C-230/98, Recueil, s. I-3547, bod 37 a citovaná judikatura); ze dne 20. května 2003, Ravil (C-469/00, Recueil, s. I-5053, bod 27), a ze dne 16. prosince 2008, Gysbrechts a Santurel Inter (C-205/07, Recueil, s. I-9947, bod 31 a citovaná judikatura).

zpracovanými z ovoce a zeleniny, organizované od 1. ledna 2008 nařízením (ES) č. 1234/2007, takzvaným „jednotným nařízením o společné organizaci trhů“ [8]. V době skutkových okolností původního řízení korintky podléhaly společné organizaci trhů zavedené nařízením č. 2201/96 a různými prováděcími nařízeními, která se konkrétně týkala sušených vinných hroznů [9].

32. Podle mě však tato nařízení neobsahují žádné výslovné ustanovení, podle něhož by mohla být slučitelnost vnitrostátního zákona posouzena. Podmínky dopravování sušených vinných hroznů na vnitrostátních územích a podmínky, za kterých mohou být vyváženy, totiž nejsou jako takové společnou organizaci trhů upraveny. Tato společná organizace například stanoví zásadu podpory pro pěstování [10], podmínky koupě dotyčných produktů skladovacími agenturami [11] a umožňuje určit minimální dovozní cenu sušených vinných hroznů, jakož i vyrovnávací poplatky [12]. Prováděcí nařízení společné organizace trhů ve zvláštním odvětví sušených vinných hroznů blíže upřesňují provádění podpory pro plochy specializované na pěstování některých odrůd vinných hroznů určených k sušení [co se týče nařízení (ES) č. 1621/1999)], pravidla skladování [pokud jde o nařízení (ES) č. 1622/99) ve znění platném v rozhodné době z hlediska skutkového stavu v projednávaném případě], minimální požadavky na jakost určitých odrůd uváděných na trh [co se týče nařízení (ES) č. 1666/99)].

33. Společná organizace trhů a její prováděcí nařízení tak v podstatě mají technickou povahu a jejich souvislost se skutkovými okolnostmi původního řízení není okamžitě zjevná. Pouze článek 21 nařízení č. 2201/96 ve svém druhém odstavci výslovně uvádí obecný zákaz množstevních omezení nebo opatření

8 — Nařízení Rady ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty (Úř. věs. L 299, s. 1).

9 — Viz bod 8 tohoto stanoviska. Nařízení č. 2201/96 bylo postupně měněno mezi roky 1996 a 2001 (doba podání žaloby v původním řízení) nařízením Rady (ES) č. 2199/97 ze dne 30. října 1997 (Úř. věst. L 303, s. 1; Zvl. vyd. 03/22, s. 72), nařízením Rady (ES) č. 2701/99 ze dne 14. prosince 1999 (Úř. věst. L 327, s. 5; Zvl. vyd. 03/27, s. 462), nařízením Rady (ES) č. 2699/2000 ze dne 4. prosince 2000 (Úř. věst. L 311, s. 9; Zvl. vyd. 03/31, s. 31) a nařízením Rady (ES) č. 1239/2001 ze dne 19. června 2001 (Úř. věst. L 171, s. 1; Zvl. vyd. 03/32, s. 444). Pokud jde o prováděcí nařízení vydaná během tohoto období, jedná se o nařízení Komise (ES) č. 1621/1999 ze dne 22. července 1999 (Úř. věst L 192, s. 21; Zvl. vyd. 03/26, s. 163), týkající se podpory pro pěstování vinných hroznů k produkci některých druhů sušených vinných hroznů, nařízení Komise (ES) č. 1622/1999 ze dne 23. července 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2201/96 (Úř. věst. L 192, s. 33; Zvl. vyd. 03/26, s. 175), pokud jde o režim skladování nezpracovaných sušených vinných hroznů a nezpracovaných sušených fíků a o nařízení Komise (ES) č. 1666/1999 ze dne 28. července 1999 (Úř. věst. L 197, s. 32; Zvl. vyd. 03/26, s. 204), týkající se minimálních požadavků na jakost určitých odrůd sušených vinných hroznů uváděných na trh.

10 — Viz článek 7 nařízení č. 2201/96.

11 — Tamtéž, článek 9.

12 — Tamtéž, čl. 13 odst. 2, 4 a 6.

s rovnocenným účinkem, avšak pouze v případě dovozu ze třetích zemí.

34. Je však ustálenou judikaturou, že články 28 ES a 29 ES o odstranění množstevních omezení a všech opatření s rovnocenným účinkem týkajících se dovozu a vývozu jsou obecně považovány za nedílnou součást společných organizací trhů [13], což může být vysvětlením toho, proč nařízení č. 2201/96 v této otázce mlčí. Se zásadami stanovenými společnou organizací trhů, tradičně založenou na svobodě obchodních transakcí [14], jakož i na zásadě volného trhu, na který mají všichni výrobci volný přístup [15], je tudíž neslučitelné každé vnitrostátní ustanovení nebo opatření, které může změnit dovozní nebo vývozní toky [16], jinak řečeno, které může představovat překážku obchodu uvnitř Společenství [17]. Existence společné organizace trhu, ačkoli ve svém znění znovu neuvádí příslušná ustanovení Smlouvy o ES, nemůže členské státy zbavovat povinnosti zkoumat svou právní úpravu ve světle uvedených ustanovení, jelikož Soudní dvůr měl za to, že od uplynutí přechodného období s ohledem na znění čl. 32 odst. 2 ES již není nezbytné opakovat v nařízeních o společné organizaci trhů zákazy stanovené Smlouvou [18]. Budu se však přirozeně muset k této otázce vrátit, jelikož existence společné organizace trhů v daném odvětví od Soudního dvora vyžaduje přijetí testu poněkud odlišného od testu, který obvykle používá ke zjištění existence vnitrostátního opatření zakázaného podle článku 29 ES [19].

35. Zadruhé uvádím, že jelikož je nyní jasné, že se bez ohledu na existenci společné organizace trhů může přezkum týkat posouzení slučitelnosti zákona č. 553/1977 s ustanoveními primárního práva Unie, vzniká otázka, zda je vhodné, aby Soudní dvůr svůj přezkum založil v projednávaném případě na možném porušení článku 28 ES.

36. Fragkopoulos totiž tvrdí, že čl. 1 zákona č. 553/1977 představuje rovněž množstevní

13 — Rozsudky ze dne 3. února 1983, van Luipen (29/82, Recueil, s. 151, bod 8), a ze dne 17. října 1995, Fishermen's Organisations a další (C-44/94, Recueil, s. I-3115, bod 52).

14 — Rozsudek ze dne 26. února 1980, Vriend (94/79, Recueil, s. 327, bod 8) a výše uvedený rozsudek van Luipen, bod 8.

15 — Výše uvedený rozsudek Redmond (bod 57).

16 — Tamtéž (bod 58).

17 — Výše uvedený rozsudek van Luipen (bod 8).

18 — Rozsudek ze dne 8. listopadu 1979, Denkavit Futtermitel (251/78, Recueil, s. 3369, bod 3). Toto řešení se sice v dané věci týkalo článku 30 Smlouvy o EHS (později článku 30 Smlouvy o ES, následně článku 28 ES), podle mého názoru je však lze přenést na zákaz množstevních omezení a opatření s rovnocenným účinkem týkajících se vývozu. Soudní dvůr se rovněž domníval, že články 30 a 34 Smlouvy o EHS, ačkoli ustanovení Smlouvy nebyla Komisí z čistě metodologických důvodů výslovně uvedena, je třeba považovat za součást společné organizace trhů, o kterou šlo ve věci předložené Soudnímu dvoru (viz výše uvedený rozsudek Redmond, body 54 a 55).

19 — Viz body 49 a násl. tohoto stanoviska.

omezení dovozu tím, že zcela zakazuje „dovážet" korintky z oblasti B nebo z první podoblasti A do druhé podoblasti A. Je sice pravda, že tento dovozní zákaz nemá přeshraniční rozměr, jelikož jsou dotčeny pouze hranice mezi regiony téhož členského státu, Soudní dvůr však podle žalobkyně v původním řízení nerozlišuje, zda se jedná o hranice mezi státy nebo hranice vnitrostátní. V tomto směru se Fragkopoulos odvolává na rozsudky Simitzi [20] a Carbonati Apuani [21].

37. V těchto dvou rozsudcích měl Soudní dvůr posoudit existenci dávek majících účinek rovnocenný clu, což představuje značný rozdíl ve srovnání s projednávanou věcí, a v tomto konkrétním kontextu došel k názoru, že rovněž vybírání dávek při přechodu vnitřní hranice členského státu může představovat takové dávky. Ve výše uvedeném rozsudku Simitzi se přesně jednalo o dovozní a vývozní daň vybíranou v okamžiku, kdy zboží dovážené z jiného členského státu nebo vyvážené do tohoto jiného státu překročilo hranice souostroví Dodekanes; Soudní dvůr v tomto případě neuplatnil článek 28 ES, avšak žalobkyně v původním řízení, která byla řecké národnosti, každopádně dovezla zboží pocházející z jiných členských států. Pokud jde o výše uvedený rozsudek Carbonati Apuani, Soudní dvůr v něm za dávku s účinkem rovnocenným clu označil dávku, která byla v daném případě vybírána, jakmile vytěžený mramor opustil území dotyčné obce, aniž v jakémkoli okamžiku byla řeč o existenci opatření s účinkem rovnocenným dovoznímu množstevnímu omezení.

38. Stěží si dokážu představit, jak by mohl Soudní dvůr mít za to, že článek 1 vnitrostátního právního předpisu spadá do působnosti článku 28 ES. Otázku dopravování korintek vyrobených v Řecku na území různých oblastí řeckého území, jak jsou vymezeny v zákoně č. 553/1977, nelze žádným způsobem podřadit pod dovoz, jak je tento pojem definován ve smyslu práva Unie. Předkládající soud krom toho ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvedl, že ačkoli řecký zákonodárce použil v zákoně č. 553/1977 výraz „dovážení", nelze tento výraz chápat doslovně, nýbrž spíše ve smyslu „dopravení do" [22], což považuji za skutečně vhodnější pro označení pohybu zboží mezi různými regiony téhož členského státu. Mimoto zákon č. 553/1977, jak řecká vláda uznala na jednání, nemá vliv na dovoz

20 — Rozsudek ze dne 14. září 1995 (C-485/93 a C-486/93, Recueil, s. I-2655).

21 — Rozsudek ze dne 9. září 2004 (C-72/03, Sb. rozh. s. I-8027). Žalobkyně v původním řízení odkazuje konkrétně na bod 23 tohoto rozsudku.

22 — Viz bod 6 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

korintek z jiných členských států na řecké území – což zjevně platí i pro další vnitrostátní předpisy upravující odvětví korintek. Každopádně to není předmětem vnitrostátních právních předpisů, předložených k posouzení. Předkládající soud tak svou žádost správně zaměřil na článek 29 ES [23].

B – *K první a druhé předběžné otázce*

39. První otázka může být vyřešena bez velkých obtíží, zvláště když žádná ze zúčastněných stran, které předložily písemná vyjádření, nezpochybnila skutečnost, že je Fragkopoulos oprávněna dovolávat se článku 29 ES.

40. Na jedné straně je článek 29 ES již dlouho uznáván za ustanovení přímo použitelné a poskytující jako takové jednotlivcům práva, která musí soudy členských států chránit [24]. Na druhé straně je dotčení vývozních objemů, přinejmenším potenciální, důsledkem prvotního zákazu dopravovaní korintek z jedné oblasti do druhé. Pokud je znemožněno dopravování z jedné oblasti dotyčného členského státu do druhé, je logické, že tyto vinné hrozny nebudou moci být ani vyváženy. Za takové situace je přirozené použít obdobně výše uvedený rozsudek Jersey Produce Marketing Organisation. Krom toho čl. 1 odst. 2 a 4 zákona č. 533/1977 obsahuje dva výslovné zákazy vývozu korintek, pokud nesplňují podmínky uložené uvedeným zákonem pro jejich zpracování, skladování a místní balení.

41. Navrhuji proto, aby na první otázku bylo odpovězeno kladně v tom smyslu, že podnik, který se nachází v téže situaci jako žalobkyně, tedy podnik na zpracování a balení sušených vinných hroznů, usazený v konkrétním regionu členského státu, v němž vnitrostátní zákon zakazuje dopravovat různé druhy sušených vinných hroznů z jiných regionů tohoto členského státu pro účely zpracování a balení, a který tudíž nemůže vyvážet sušené vinné hrozny, které by zpracoval z plodů hroznů k sušení patřícím k výše uvedeným odrůdám, může uplatnit před soudem, že příslušná legislativní opatření jsou v rozporu s článkem 29 ES.

42. Ještě je třeba zkoumat, zda vnitrostátní opatření skutečně představuje článkem 29 ES zakázané množstevní omezení nebo opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu

23 — V tomto ohledu Soudní dvůr již rozhodl, že vnitrostátní opatření, které upravuje dopravování některých výrobků mezi oblastmi území téhož členského státu, může mít sice dopad na vývozní pohyby, avšak nemůže být považováno za jakékoli dovozní omezení (viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, Jersey Produce Marketing Organisation, C-293/02, Sb. rozh. s. I-9543, bod 72).

24 — Výše uvedený rozsudek Redmond (body 66 a 67); jakož i rozsudek ze dne 9. června 1992, Delhaize a Le Lion (C-47/90, Recueil, s. I-3669, bod 28).

omezení vývozu. Jelikož řecké právní předpisy nezavedly přímá množstevní omezení vývozu, nýbrž ho na první pohled pouze usměrňují, nepředstavují jako takové množstevní omezení. Je tedy třeba zkoumat, zda vnitrostátní právní předpisy představují opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu. K tomu je třeba určit podmínky, které musejí být u takového opatření s rovnocenným účinkem splněny.

43. V tomto ohledu je judikatura Soudního dvora velmi různorodá [25].

44. V první době Soudní dvůr stanovil „test" v rámci článku 29 ES stejně jako test v rámci článku 28 ES; jinak řečeno se judikatura Dassonville [26] používala bez odlišení na opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu a na opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením vývozu.

45. Zřejmě z obavy, že tím otevře Pandořinu skřínku, rozlišil Soudní dvůr při příležitosti vydání svého rozsudku Groenveld mezi opatřeními uvedenými v článku 28 ES a opatřeními uvedenými v článku 29 ES a omezil působnost článku 29 ES pouze na „opatření, která mají za cíl nebo jejichž účinkem je specificky omezit vývozní toky, a zavést tak rozdíl v zacházení mezi vnitřním obchodem členského státu a jeho vývozním obchodem, a to takovým způsobem, aby byla zajištěna zvláštní zvýhodnění vnitrostátní produkce nebo vnitřního trhu dotčeného státu na újmu obchodu nebo produkce jiných členských států" [27]. Test „Groenveld" tak pro označení opatření za opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením vývozu vyžaduje splnění tří zvlášť omezujících podmínek, a především znamená, že se článek 29 ES použije pouze v případě existence diskriminačního opatření.

46. V následující době Soudní dvůr test „Groenveld" alespoň co do jeho principu potvrdil. Dokonce i v nedávné době, třebaže byl generální advokátkou v souvislosti s vydáním výše uvedeného rozsudku Gysbrechts a Santurel Inter vyzván k jeho změně, setrval na své standardní formulaci vycházející z výše uvedené judikatury Groenveld [28]. Soudní dvůr však ve své judikatuře vždy se stejnou

25 — Pro přesnou analýzu vývoje této judikatury odkazuji na velmi názorné stanovisko generální advokátky Trstenjak ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter, a konkrétně na bod 28 a násl. uvedeného stanoviska.

26 — Podle které je opatřením s účinkem rovnocenným množstevním omezením „veškerá obchodní právní úprava členských států, která by mohla ať přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Společenství" (rozsudek ze dne 11. července 1974, Dassonville, 8/74, Recueil, s. 837, bod 5).

27 — Rozsudek ze dne 8. listopadu 1979, Groenveld (15/79, Recueil, s. 3409, bod 7).

28 — Viz výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter (bod 40).

přísností nezkoumal, zda jsou skutečně splněny tři podmínky testu „Groenveld“. Ukážu to na třech příkladech.

47. Nejprve Soudní dvůr v několika rozsudcích [29] podle všeho upustil od poslední části třetí podmínky, totiž že zvláštní zvýhodnění vnitrostátní produkce, jež je dotčeným opatřením zajištěno, musí být na újmu obchodu nebo produkce jiných členských států.

48. Dále ve výše uvedeném rozsudku Gysbrechts a Santurel Inter Soudní dvůr sice připomenul judikaturu Groenveld, přesto však neověřil, zda byly v dané věci splněny všechny tři podmínky testu „Groenveld“. Generální advokátka ostatně Soudní dvůr upozornila na skutečnost, že přísné uplatnění podmínek uvedeného testu by mu neumožnilo dojít k závěru o existenci opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu [30].

Vzhledem k okolnostem Soudní dvůr přiznává, že dotčený zákaz, byť použitelný bez rozdílu, „má výraznější důsledky u přeshraničních prodejů“ [31], a že je tudíž třeba se domnívat, že dotčeným opatřením „jsou nicméně ve skutečnosti dotčeny více výstupy výrobků z trhu členského státu vývozu než uvádění výrobků na domácí trh uvedeného členského státu“ [32]. Soudní dvůr jen z tohoto přezkumu vyvozuje existenci opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu.

49. Konečně pokud se daná věc týká společné organizace trhů, Soudní dvůr klade méně přísná měřítka na podmínky, které musejí být splněny pro existenci opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu. V takových případech již není požadováno, aby opatření bylo diskriminační. Ve výše uvedeném rozsudku Vriend vydaném po rozsudku Groenveld tak Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem ke skutečnosti, že články 30 a 34 Smlouvy o EHS jsou součástí společné organizace trhů, „je pokud jde o vnitřní obchod Společenství, [uvedená společná organizace] dotčených výrobků založena na svobodě obchodních transakcí a brání veškeré vnitrostátní právní úpravě, která by mohla, ať přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně,

29 — Bez nároku na úplnost viz rozsudky ze dne 10. března 1983, Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage a další (172/82, Recueil, s. 555, bod 12); ze dne 7. února 1984, Jongeneel Kaas a další (237/82, Recueil, s. 483, bod 22); výše uvedený rozsudek Delhaize a Le Lion (bod 12); rozsudky ze dne 16. května 2000, Belgie v. Španělsko (C-388/95, Recueil, s. I-3123, bod 41); ze dne 23. května 2000, Sydhavnens Sten & Grus (C-209/98, Recueil, s. I-3743, bod 24); ze dne 20. května 2003, Consorzio del Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita (C-108/01, Recueil, s. I-5121, bod 54) a výše uvedený rozsudek Ravil (bod 40). Ve výše uvedené věci Belgie v. Španělsko byla z testu podle všeho vypuštěna celá jeho třetí podmínka.

30 — Viz body 34 až 40 stanoviska ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter.

31 — Výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter (bod 42).

32 — Tamtéž (bod 43).

narušit obchod ve Společenství“ [33]. Z toho tedy vyplývá, že co se týče společné organizace trhů, Soudní dvůr stanoví test v rámci článku 29 ES stejně jako test v rámci článku 28 ES, jak to činil dříve a jak to nadále činil v této zvláštní situaci podle výše uvedeného rozsudku Groenveld [34].

50. Pokud tedy Soudní dvůr prohlásil, že „podle článků [28 ES a 29 ES] jsou mezi členskými státy zakázána množstevní omezení dovozu nebo vývozu, jakož i opatření s rovnocenným účinkem“, a dodal, že podle ustálené judikatury [35] „se tyto zákazy týkají veškeré obchodněprávní úpravy členských států, která by mohla, ať přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně, narušit obchod ve Společenství“ [36], platí to pouze pro případ, že se situace předložená Soudnímu dvoru týká společné organizace trhů. Soudní dvůr v takovém případě výslovně odkazuje na judikaturu Dassonville [37]. Soudní dvůr tento rozdílný přístup odůvodňuje tím, že jelikož jsou články 28 ES a 29 ES nedílnou součástí společných organizací trhů, jsou členské státy, přijalo-li Společenství v určeném odvětví takovou právní úpravu, povinny zdržet se všech opatření odchylujících se od této úpravy nebo zasahujících do ní [38].

51. V projednávané věci může být sotva pochyb o tom, že řecké právní předpisy při použití testu „Groenveld“ nespadají pod zákaz uvedený v bodě 29 ES. Je obtížné tvrdit, že řecké právní předpisy mají za následek zavedení rozdílu v zacházení mezi vnitřním obchodem Řecké republiky a vývozním obchodem uvedeného státu, jelikož se zákaz dopravování – předpoklad zákazu vývozu – uplatňuje na všechny korintky bez ohledu na to, zda jsou určeny na vývoz nebo pro vnitrostátní trh. Stejně tak obtížně prokazatelné je zvýhodnění takto poskytnuté řecké produkci nebo řeckému vnitřnímu trhu na újmu obchodu nebo produkce jiných členských států, jelikož zúčastněné strany, které předložily písemná vyjádření, nedodaly k této otázce žádné informace.

52. Pokud tedy řecké právní předpisy budou moci být prohlášeny za neslučitelné s článkem 29 ES, pak jen proto, že Soudní dvůr rozvinul zvláštní méně přísnou judikaturu pro opatření s účinkem rovnocenným

33 — Výše uvedený rozsudek Vriend (bod 8).

34 — Pro období před vydáním rozsudku Groenveld viz výše uvedený rozsudek Redmond (bod 58); pokud jde o pozdější judikaturu, a kromě výše uvedeného rozsudku Vriend, viz rovněž výše uvedený rozsudek van Luipen (bod 8).

35 — Toto konstatování je poněkud překvapivé, jelikož již bylo ukázáno, že se judikatura Soudního dvora v této oblasti ustálenosti zrovna nevyznačovala.

36 — Rozsudek ze dne 15. dubna 1997, Deutsches Milch-Kontor (C-272/95, Recueil, s. I-1905, body 23 a 24).

37 — Tamtéž.

38 — Výše uvedený rozsudek Fishermen's Organisations a další, bod 52 a citovaná judikatura.

množstevním omezením vývozu v odvětví, na něž se vztahuje společná organizace trhů [39].

53. Vnitrostátní právní předpisy tím, že společnosti Fragkopoulos zakazují si opatřit korintky pocházející z oblasti B nebo z první podoblasti A, mají zjevný dopad na objem vývozů žalobkyně v původním řízení. Usměrňování vývozů rovněž představuje dodatečné omezení pro vývozce. Za těchto podmínek se mi zdá, že dotčené řecké právní předpisy jsou skutečně obchodněprávní úpravou, která by ve smyslu výše uvedeného rozsudku Vried přímo a každopádně mohla potenciálně narušit obchod ve Společenství.

54. Zákon č. 553/1977 tudíž musí být považován za opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu, zásadně zakázané v článku 29 ES.

55. Předkládající soud se Soudního dvora rovněž táže, zda jsou řecké právní předpisy, které vyhrazují CHOP jen u vinných hroznů, které byly zpracovány a zabaleny v regionu, ve kterém byly vypěstovány, v rozporu s článkem 29 ES. Je však třeba uvést, že cílem zákona č. 553/1977 není přímo upravit podmínky používání CHOP „Vostizza“. To, že by korintky produkované v první podoblasti A, pokud by měly být dopravovány legálně do oblasti B nebo protizákonně do druhé podoblasti A, ztratily své CHOP, vyplývá teprve z výkladu *a contrario* čl. 2 odst. 1 písm. a) uvedeného zákona a z toho, že uvedené CHOP bylo v roce 1998 zapsáno na úrovni Unie.

56. Po tomto konstatování lze otázku zodpovědět snadněji, protože je ustálenou judikaturou, že zvláštní omezení, kterým výrobky, pro které je uplatňováno CHOP zapsané na úrovni Unie, podléhají na základě specifikace, skutečně představují opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu [40].

57. Navrhuji proto odpovědět na druhou otázku, že jak ustanovení takového vnitrostátního zákona, jako je řecký zákon č. 533/1977, která zakazují dovoz vinných hroznů z různých regionů země a jejich skladování a zpracovávání pro účely následného vývozu v konkrétním regionu, v němž je povoleno pouze zpracování místních vinných hroznů, tak i ustanovení, která CHOP zapsané na úrovni Unie vyhrazují jen pro vinné hrozny, které

39 — Nemohu se tedy ubránit myšlence, že by řešení bylo odlišné, kdyby korintky nepodléhaly společné organizaci trhů, a táži se, zda je toto rozdílné zacházení, toto přísnější pojetí opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením vývozu v jiných případech náležité – i když tato úvaha přirozeně přesahuje přesný rámec projednávané věci.

40 — Výše uvedený rozsudky Ravil (body 84 až 88), Consorzio del Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita (body 51 až 59).

byly zpracovány a zabaleny v daném regionu, kde byly vypěstovány, představují opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení zakázaná článkem 29 ES.

C – *Ke třetí otázce*

58. Pro případ, že by Soudní dvůr vnitrostátní přepisy označil za opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu, zakázané článkem 29 ES, se předkládající soud táže Soudního dvora, zda jsou takové právní předpisy nicméně odůvodněné. Přesněji řečeno se předkládající soud táže, zda ochrana vyšší jakosti výrobku, byť nikoli ve formě CHOP zapsaného na úrovni Unie, může představovat legitimní důvod obecného zájmu ve smyslu článku 30 ES.

1. K zákazu dovážení, skladování, balení a následného vývozu mezi podoblastmi A

59. Třetí otázka položená předkládajícím soudem se týká pouze případného odůvodnění čl. 1 odst. 2 zákona č. 553/1977, jinými slovy vnitrostátního ustanovení, které zakazuje dovážet [41] do oblasti A korintky z oblasti B, skladovat a balit je zde, jakož i je vyvážet následně z oblasti A do zahraničí, a nikoli zákazu týkajícího se vinných hroznů vyráběných v oblasti A. Ačkoli tato otázka nebyla položena, domnívám se, že je třeba učinit v této souvislosti několik poznámek.

60. V předkládacím rozhodnutí se vnitrostátní soud domnívá, že čl. 1 odst. 4 zákona č. 553/1977, který zakazuje veškeré dopravování mezi podoblastmi A, byl zaveden s cílem zachovat jakost a dobrou pověst produktu, pro něž bylo zapsáno CHOP na úrovni Unie (v projednávané věci pro korintky „Vostizza“). Podle článku 30 ES přitom článek 29 ES nevylučuje zákazy nebo omezení vývozu odůvodněné zejména ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví.

61. Soudní dvůr měl opakovaně za to, že „označení původu spadají pod práva průmyslového a obchodního vlastnictví“ [42]. Krom

41 — Je třeba připomenout, že pojmu „dovážení“ je tu třeba rozumět jako „dopravování do“ (viz bod 38 tohoto stanoviska).

42 — Výše uvedené rozsudky Belgie v. Španělsko (bod 54), Consorzio del Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita (bod 64), jakož i Ravil (bod 49).

toho „[p]oužitelná právní úprava chrání jejich uživatele proti zneužívání uvedených označení třetími osobami, které by chtěly těžit z dobré pověsti, kterou získala. Jejich cílem je zaručit to, že produkt, který je jimi označen, pochází z určité zeměpisné oblasti a má určité zvláštní vlastnosti. U spotřebitelů mohou požívat velmi dobré pověsti a pro producenty, kteří splňují podmínky pro jejich užívání, vytvářejí základní prostředek, jak si trvale získat klientelu. Dobrá pověst označení původu závisí na image označení původu u spotřebitelů. Tato image závisí sama především na zvláštních vlastnostech a obecněji na jakosti produktu. Jakost v konečném výsledku zakládá dobrou pověst produktu. Ve vnímání spotřebitele souvislost mezi dobrou pověstí producentů a jakostí produktů závisí mimoto na jeho přesvědčení, že produkty prodávané pod označením původu jsou pravé“ [43]. Článek 1 odst. 4 zákona č. 553/1977 tedy může být, jak se správně domníval předkládající soud, odůvodněn na základě ochrany průmyslového a obchodního vlastnictví ve smyslu článku 30 ES.

2. K zákazu dovážení, skladování, balení a následného vývozu mezi oblastí A a oblastí B

62. Nestačí však říci, že opatření je odůvodněné na základě jednoho z cílů sledovaných článkem 30 ES, neboť odůvodnění ještě předpokládá, že dotčené ustanovení je nezbytné a přiměřené. I když je pravda, že neexistence CHOP v oblasti, ve které je Fragkopoulos usazena, způsobuje, že je třeba provést oddělenou analýzu odstavců 2 a 4 článku 1 zákona č. 553/1977, co se týče určení sledovaného cíle nebo kategorických požadavků obecného zájmu, může být zkoumání jejich přiměřenosti provedeno společně. K této otázce se tedy vrátím později [44].

63. Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku Gysbrechts a Santurel Inter uznal, že „vnitrostátní opatření, které je v rozporu s článkem 29 ES, může být odůvodněno některým z důvodů uvedených v článku 30 ES, jakož i kategorickými požadavky obecného zájmu, pokud jsou uvedená opatření přiměřená sledovanému legitimnímu cíli“ [45]. Otázkou tedy je, zda v situaci, kdy pro korintky z hroznů pěstovaných v druhé podoblasti A, totiž

43 — Výše uvedené rozsudky Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita (bod 64), jakož i Ravil (bod 49).

44 — Viz bod 70 a násl. tohoto stanoviska.

45 — Výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter (bod 45).

z vinných hroznů kategorie „Gulf“, nebylo na úrovni Unie zapsáno žádné CHOP, je možné dovolávat se jednoho ze základů odůvodnění uvedených v článku 30 ES, nebo kategorického požadavku obecného zájmu.

64. Cílem sledovaným článkem 1 odst. 2 zákona č. 553/1977 je zabránit směšování korintek z oblasti A a korintek z oblasti B. O korintkách z hroznů pěstovaných v oblasti A se má za to, že jsou vyšší jakosti než korintky z hroznů pěstovaných v oblasti B. Jsou proto také dražší. Vysoká jakost vinných hroznů „Vostizza“ je nesporná z důvodu zapsání CHOP na úrovni Unie. Naproti tomu vysokou jakost kategorie „Gulf“ lze odvodit pouze z odůvodnění zákona č. 553/1977 a výroků předkládajícího soudu a řecké vlády, pokud jde o zvláštní pověst, kterou mají vinné hrozny „Gulf“, pro které však není zapsáno žádné CHOP. Vyšší jakost korintek z vinných hroznů „Gulf“ oproti korintkám z hroznů pěstovaných v oblasti B je založena na v podstatě subjektivních skutečnostech, jako je zvláštní pověst nebo zvláštní respekt u spotřebitelů tohoto produktu v Řecku, které musí posoudit předkládající soud.

65. Přesto se mi zdá překvapující, že Řecká republika pro vinné hrozny „Gulf“ nezavedla CHOP na úrovni Unie, jestliže jejich jakost a vlastnosti jsou pro zákazníky tak důležité, že je třeba zcela zakázat dopravování každého jiného druhu vinných hroznů na území druhé podoblasti A [46]. Argument řecké vlády, který spočívá v tvrzení, že sledovaným cílem je ochrana jakosti a valorizace produktů, je oslabeno skutečností, že zákon č. 553/1977 nepředepisuje nic, co by se přímo týkalo jakosti vinných hroznů „Gulf“. Nestanoví ani opatření, která by byla jakkoli srovnatelná se specifikací.

66. Pouhé sledování cíle ochrany jakosti produktu, který má zvláštní pověst v členském státě, aniž je opatřen CHOP, přitom nestačí k tomu, aby představovalo kategorický požadavek. Soudní dvůr to již uvedl ve svém rozsudku Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos [47]. Jinak by existovalo – podle mého názoru přílišné – riziko, že by členské státy mohly pochybné a volný pohyb zboží ohrožující opatření odůvodňovat na základě zachování jakosti a pověsti, což by soudy

46 — Tato neexistence CHOP jak na úrovni vnitrostátní, tak na úrovni Unie, je tím překvapivější, že takové označení bylo zapsáno pro jednu odrůdu sušených vinných hroznů produkovanou v oblasti B (viz bod 10 tohoto stanoviska).

47 — Viz rozsudek ze dne 14. září 2006 (C-158/04 a C-159/04, Sb. rozh. s. I-8135), ve kterém Soudní dvůr měl za to, že „[p]okud jde o odůvodnění cíle kvality […], je třeba konstatovat, že vnitrostátní opatření, které brání volnému pohybu zboží, nemůže být odůvodněno pouze tím, že směřuje k podpoře kvalitních potravin. Za účelem odůvodnění překážky volného pohybu zboží může být totiž takový cíl zohledněn pouze ve vztahu k dalším požadavkům uznaným za kategorické požadavky, jakými jsou ochrana spotřebitele nebo zdraví“ (bod 23).

Unie nebyly schopny kontrolovat ani ověřovat. Kdyby bylo v pojednávané věci uznáno, že ochrana jakosti vinných hroznů „Gulf" představuje kategorický požadavek, aniž pro ně existuje CHOP, vedlo by to, jak ve svých písemných vyjádřeních zdůraznila žalobkyně v původním řízení, k uznání práva Řecké republiky zavést nepřekročitelné vnitřní hranice pro zajištění tvrzené čistoty některých produktů. To by pak ale muselo platit i pro další členské státy. Takové rozčlenění vnitrostátních území podle produkce místního zájmu je však zcela v rozporu s duchem ustanovení Smlouvy v oblasti volného pohybu zboží, a to tím spíše že právo Unie poskytuje nezbytné nástroje k uznání a kontrolované valorizaci produktů, které mohou být chráněny z důvodů své zvláštní jakosti, regionálních znaků nebo know-how nezbytného k jejich produkci.

67. Se zapsáním CHOP je totiž pro producenty zároveň spojena povinnost splnit některé povinnosti, které jsou obsaženy zejména ve specifikaci. V případě řeckých právních předpisů se mi situace zdá být asymetrická: je prohlašována vysoká jakost vinných hroznů „Gulf", aniž jsou pro to předloženy zvlášť průkazné skutečnosti. Podle zákona č. 553/1977 nemůže být tato vysoká jakost zajištěna jinak než zákazem veškeré dopravy, skladování a balení v jiné oblasti. Avšak právní předpisy nestanoví producentům žádnou jinou povinnost k ochraně jakosti. Dopravování jejich produktů je omezováno, aniž tyto produkty požívají CHOP.

68. Řecká vláda se v zásadě vyslovuje pro rozšíření judikatury Soudního dvora týkající se odůvodnění opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení vývozu v případě existence CHOP zapsaného na úrovni Unie na všechna srovnatelná práva týkající se jakosti a vnitrostátní pověsti, která vnitrostátní zákon uznává za hodné ochrany. Jako cíl je uvedena ochrana jakosti, pravosti a pověsti produktů. Z výše uvedených důvodů jsem však stále názoru, že při neexistenci CHOP zapsaného pro vinné hrozny „Gulf" není toto rozšíření žádoucí a že tento cíl nemůže představovat kategorický požadavek, který by mohl odůvodnit vnitrostátní opatření, které je v rozporu s článkem 29 ES.

69. Ještě zbývá určit, zda v projednávané věci může být účinně uplatněn jiný kategorický požadavek, jako je ochrana spotřebitele [48], jak Soudní dvůr připouští ve výše uvedeném

48 — Podle Soudního dvora totiž ochrana spotřebitele může představovat legitimní cíl obecného zájmu, který může odůvodňovat omezení volného pohybu zboží (viz výše uvedený rozsudek Gysbrechts a Santurel Inter (bod 47 a citovaná judikatura).

rozsudku Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos [49]. Řecká vláda neuvedla žádný poznatek, pokud jde o podvodné jednání, které by zvláště postihovalo trh korintek a které by mohlo odůvodnit zvláštní ochranu spotřebitele sušených vinných hroznů. Při neexistenci dostatečných poznatků přísluší předkládajícímu soudu ověřit na základě veškerých relevantních skutečností, zda se vnitrostátní právní předpisy skutečně týkají ochrany spotřebitele.

70. I kdyby však ochrana spotřebitele představovala takový kategorický požadavek, který by mohl představovat základ odůvodnění čl. 1 odst. 2 zákona č. 553/1977, zbývá ještě ověřit, zda je toto opatření přiměřené sledovanému cíli.

3. K přiměřenosti zákazu dovážení, skladování a balení, jakož i následného vyvážení mezi podoblastmi A a zákazu dovážení, skladování a balení, jakož i následného vyvážení mezi oblastmi A a B

71. Především musím uvést, že předkládající soud sám provedl posouzení přiměřenosti čl. 1 odst. 2 zákona č. 553/1977 a žádná z položených předběžných otázek se této otázky přímo netýká. Odpověď na třetí položenou otázku však nezbytně předpokládá úvahy týkající se zkoumání přiměřenosti. Tento pocit je krom toho posílen skutečností, že všichni zúčastnění, kteří se zúčastnili písemného řízení před Soudním dvorem, s výjimkou řecké vlády, předložili k této otázce vyjádření.

72. Vzhledem k přezkumu, který provedl předkládající soud, jak vyplývá z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, je podle mého názoru třeba pochybovat o dostatečné hloubce provedeného zkoumání ohledně kritéria přiměřenosti.

73. Připomenu zde tedy, že podle ustálené judikatury „aby určitá vnitrostátní právní úprava byla v souladu se zásadou proporcionality, je důležité ověřit nejen to, zda prostředky, kterými je prováděna, jsou způsobilé zaručit uskutečnění sledovaných cílů, ale rovněž zda nepřekračují meze toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné“ [50]. Jinak řečeno, je třeba ověřit, zda v úvahu nepřicházejí opatření dostatečně účinná [51] pro ochranu spotřebitele

49 — Viz bod 66 tohoto stanoviska.

50 — Výše uvedené rozsudky Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos (bod 22 a citovaná judikatura) a Gysbrechts a Santurel Inter (bod 51).

51 — A nikoli stejně účinná (viz bod 78 tohoto stanoviska).

(co se týče čl. 1 odst. 2 zákona č. 553/1977) nebo ochranu práv průmyslového a obchodního vlastnictví (co se týče čl. 1 odst. 4 uvedeného zákona), která však mají méně omezující účinek na obchod uvnitř Společenství.

74. Před uvážením technického hlediska otázky bych chtěl začít logickým aspektem. Jelikož jsou v oblasti B produkovány sušené vinné hrozny, které jsou podle všeho obecně známy nižší jakostí než sušené vinné hrozny z oblasti A, smějí tam usazení producenti zpracovávat, skladovat, balit a následně vyvážet vinné hrozny z *celé* oblasti A; jediným důsledkem je, že uvedení producenti mají povinnost upozornit zvláštním označením na to, že sušené vinné hrozny uváděné do prodeje jsou smíšenými sušenými vinnými hrozny. Vnitrostátní právní předpisy tedy vycházejí z toho, že v regionu, který produkuje sušené vinné hrozny nižší jakosti, může být dovoleno zpracovávat vinné hrozny vyšší jakosti. Kvůli vyšším nákladům, které to přináší producentům (kteří ke směšování mohou kupovat korintky lepší jakosti, ale tím také dražší) je riziko podvodu omezené, a tím, že je producentům uložena povinnost zvláštního označování, je zabráněno klamání.

75. Tuto logiku však lze *mutatis mutandis* použít uvnitř oblasti A. Jelikož se o sušených vinných hroznech produkovaných v podoblasti A, ve které je Fragkopoulos usazena, má za to, že jsou nižší jakosti než sušené vinné hrozny produkované v první podoblasti A, které mají CHOP „Vostizza“, nevím, jak by ještě mělo být platně odůvodněno, že je producentům druhé podoblasti A zakazováno zpracovávat sušené vinné hrozny z první podoblasti A (které pak případně ztratí své CHOP), když pro ně platí podmínky označování obdobné podmínkám uloženým producentům oblasti B, kteří směšují sušené vinné hrozny. Za těchto podmínek je třeba zkoumat soudržnost a systematickou povahu vnitrostátních právních předpisů vzhledem k údajně sledovanému cíli [52].

76. Pokud jde o technické prostředky umožňující rozlišit různé odrůdy korintek, došel předkládající soud na základě argumentů a vědeckých stanovisek jemu předložených různými účastníky řízení k závěru, že jednotlivé možnosti kontroly jsou nedostačující. Předkládající soud je nejlépe schopen posoudit relevanci argumentů účastníků řízení. Přesto se domnívám, že při tomto posouzení, které bude muset provést, bude třeba, aby uvedený soud měl na paměti dvě skutečnosti.

52 — Ve smyslu judikatury Soudního dvora: viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, Gambelli a další (C-243/01, Recueil, s. I-13031, bod 67), a stanovisko generálního advokáta Bota vydané ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 3. června 2010, Sporting Exchange (C-203/08, Sb. rozh. s. I-4695, bod 69 a násl. stanoviska).

77. Nejprve jde o to, že Fragkopoulos na jednání potvrdila, že není jejím úmyslem směšovat korintky, které by si opatřila v jiných oblastech s korintkami ze své produkční oblasti. V tomto ohledu musí být uveden argument vznesený Nizozemským královstvím v jeho písemném vyjádření: předkládající soud by měl zkoumat, zda by namísto absolutního zákazu dopravování mezi oblastmi, se známými důsledky na vývozní toky, nebylo možné uvážit možnost uložit producentům korintek povinnost mít oddělené výrobní linky, ba i oddělené skladové prostory, ve kterých by směly být skladovány, zpracovávány a baleny pouze korintky téhož původu.

78. Předkládající soud rovněž uvádí, že vizuální kontrola (metoda pozorování kontrolorem jakosti) může být považována za méně omezující opatření umožňující zjištění původu vinných hroznů. Naproti tomu má předkládající soud za to, že „i když tato metoda může představovat jemnější metodu než zákazy [stanovené zákonem č. 553/1977], není […] tak účinným opatřením, jež by mělo rovnocenný účinek jako tyto zákazy“ [53]. Domnívám se však, že předkládající soud u zakazujících opatření nesmí hledat „stejně účinná“ opatření, neboť přirozeně nic není tak účinné jako absolutní zákaz. Možná by tedy mohl být předmětem nového posouzení samotný duch řeckých právních předpisů a předkládající soud by se mohl s ohledem na tyto skutečnosti tázat, zda by namísto příliš omezujícího mechanismu ochrany nebylo možno zavést represivní mechanismus, založený na neohlášených vizuálních kontrolách uskutečněných na místě, který by mi v takovém případě připadal jako méně omezující volný pohyb zboží (tím spíše že každá výjimka ze zákazu stanoveného Smlouvou o ES musí být vykládána striktně [54]) a poměrně snadno proveditelný, přinejmenším vzhledem k omezenému počtu producentů sušených vinných hroznů v oblasti A [55]. Chtěl bych však ještě jednou zdůraznit, že minimální účinnost tohoto druhu kontroly může posoudit pouze předkládající soud.

79. Za těchto podmínek navrhuji odpovědět na třetí otázku, že ochrana produktu, který je zeměpisně určen vnitrostátním zákonem členského státu a u něhož nebyla přiznána možnost použít zvláštní rozlišovací název, který by označoval jeho vysokou kvalitu

53 — Viz bod 22 předkládacího rozhodnutí.

54 — Rozsudky ze dne 14. prosince 1972, Marimex (29/72, Recueil, s. 1309, bod 4); ze dne 25. ledna 1977, Bauhuis (46/76, Recueil, s. 5, bod 12); ze dne 5. února 2004, Greenham a Abel (C-95/01, Recueil, s. I-1333, bod 40), a ze dne 28. ledna 2010, Komise v. Francie (C-333/08, Sb. rozh. s. I-757, bod 87).

55 — Na jednání Fragkopoulos tvrdila, že na území druhé podoblasti A jsou pouze čtyři nebo pět producentů, zatímco v první podoblasti A je produkce korintek „Vostizza“ rozdělena pouze mezi dva producenty. Jelikož v oblasti B je směšování povoleno, důvod k neohlášeným kontrolám by byl dán pouze v oblasti A.

a jedinečnost, jež jsou všeobecně uznávány a odvozují se od jeho původu z konkrétní zeměpisné oblasti, nepředstavuje odůvodnění uvedené v článku 30 ES na základě ochrany průmyslového a obchodního vlastnictví ani kategorický požadavek, který by mohl odůvodňovat opatření obvykle zakázané podle článku 29 ES. Soudní dvůr ovšem uznal, že ochrana spotřebitele může představovat takový kategorický požadavek, avšak předkládajícímu soudu přísluší zkoumat, zda vnitrostátní právní předpisy tento cíl skutečně sledují. Dále musí předkládající soud posoudit přiměřenost sporného vnitrostátního opatření; přitom musí mít na paměti, že výjimky z pravidel Smlouvy musejí být vykládány striktně, a zkoumat alternativy, které by méně omezovaly volný pohyb korintek produkovaných na území dotyčného členského státu.

VI – Závěry

80. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na otázky položené Simvoulio tis Epikratias odpověděl takto:

„1) Podnik, který se nachází v téže situaci jako žalobkyně v původním řízení, tedy podnik na zpracování a balení sušených vinných hroznů, usazený v konkrétním regionu členského státu, v němž vnitrostátní zákon zakazuje dopravovat různé druhy sušených vinných hroznů z jiných regionů tohoto členského státu pro účely zpracování a balení, a který tudíž nemůže vyvážet sušené vinné hrozny, které by zpracoval z plodů hroznů k sušení patřícím k výše uvedeným odrůdám, může uplatnit před soudem to, že příslušná legislativní opatření jsou v rozporu s článkem 29 ES.

2) Jak ustanovení takového vnitrostátního zákona, jako je řecký zákon č. 533/1977 o opatřeních na ochranu a podporu vývozu korintek, která zakazují dovoz vinných hroznů z různých regionů země a jejich skladování a zpracovávání pro účely následného vývozu v konkrétním regionu, v němž je povoleno pouze zpracování místních vinných hroznů, tak i ustanovení, která chráněné označení původu zapsané na úrovni Unie vyhrazují jen pro vinné hrozny, které byly zpracovány a zabaleny v daném regionu, kde byly vypěstovány, představují opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení zakázaná článkem 29 ES.

3) Ochrana produktu, který je zeměpisně určen vnitrostátním zákonem členského státu a u něhož nebyla přiznána možnost použít zvláštní rozlišovací název, který by označoval jeho vysokou kvalitu a jedinečnost, jež jsou všeobecně uznávány a odvozují se od jeho původu z konkrétní zeměpisné oblasti, nepředstavuje odůvodnění uvedené v článku 30 ES na základě ochrany průmyslového a obchodního vlastnictví ani kategorický požadavek, který by mohl odůvodňovat opatření obvykle zakázané podle článku 29 ES. Soudní dvůr ovšem uznal, že ochrana spotřebitele může představovat takový kategorický požadavek, avšak předkládajícímu soudu přísluší zkoumat, zda vnitrostátní právní předpisy tento cíl skutečně sledují. Dále musí předkládající soud posoudit přiměřenost sporného vnitrostátního opatření; přitom musí mít na paměti, že výjimky z pravidel Smlouvy musejí být vykládány striktně, a zkoumat alternativy, které by méně omezovaly volný pohyb korintek produkovaných na území dotyčného členského státu."